

Compartint experiència i memòria: ponts comunicatius intergeneracionals a la universitat

Dades generals:

Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona i el Programa de Gent Gran del districte de Sants-Montjuïc

Barcelonès

Conchi San Martín Martínez

csan_martin@uoc.edu

Dades de l'experiència:

"El projecte "Compartint experiència i memòria" pretén crear un espai de trobada (real i simbòlic) i coneixença mútua entre joves universitaris i gent gran. Aquest espai de diàleg volia i vol promoure una major sensibilitat vers l'altre/a: la seva experiència, la seva realitat, i on totes i tots els participants es constitueixen com a coprotagonistes".

La present proposta pren com a referent l'experiència educativa intergeneracional "Compartint escola" (Gárate i González, 2002) que es desenvolupa des de 1991 i on un grup de persones grans porten a l'escola els seus sabers, habilitats i experiències. En base a aquesta experiència el curs acadèmic 2008-2009 es va elaborar el projecte pilot "Compartint Universitat" de manera conjunta entre la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona i el Programa de Gent Gran de Sants-Montjuïc (Ajuntament de Barcelona). Aquesta experiència es va tornar a repetir, ampliant els encontres, el curs acadèmic 2009-2010

La idea principal del projecte és crear un espai de trobada (real i simbòlic) i coneixença mútua entre joves universitaris i gent gran. Aquest espai de diàleg volia i vol promoure una major sensibilitat vers l'altre/a: la seva experiència, la seva realitat, i on totes i tots els participants es constitueixen com a coprotagonistes.

Entre les múltiples possibilitats de concreció vàrem optar per fer una proposta basada en el diàleg i el treball grupal com a elements per a promoure un aprenentatge col·laboratiu, dialògic i reflexiu i on l'accent es posava en eliminar asimetries en la distribució de rols.

De forma més concreta el curs 2009-2010 s'han dut a terme quatre trobades grupals on han participat de manera voluntària 39 alumnes de l'assignatura de "Memòria i Representació" dels estudis de Psicologia i 28 persones grans de Sants-Montjuïc. Les dues primeres trobades es van dur a terme a la facultat de Psicologia i la proposta que es feia era encetar un diàleg grupal sobre les necessitats i realitats de cada col·lectiu. La tercera i quarta trobada es van

realitzar a l'equipament de les Cotxeres de Sants i es feia la proposta de participar conjuntament en diferents tallers.

Entre els indicadors que ens fan concloure que té sentit continuar l'experiència trobem d'una banda les opinions dels alumnes participants, així com de la gent gran. També afegim la satisfacció dels i les tècnics i del professorat participant.

Per exemple, la majoria de joves participants expressen que pràcticament no comparteixen espais i/o relacions amb la gent gran a excepció dels derivats dels vincles familiars, això també és indicat pels grans. Aquest aspecte fa que de partida hi hagi un important desconeixement mutu amb una notable presència d'estereotips. Tot just, un dels aspectes que considerem més valuosos és que en el desenvolupament dels encontres joves i grans han expressat i reiterat la seva sorpresa al descobrir que l'altre/a era diferent a com un/a ho esperava de partida.

D'altra banda la majoria de gent jove pensa que pot ajudar a la gent gran, però no només acompanyant-los sinó també col·laborant de manera conjunta en activitats. També la gent gran expressa que creu pot ajudar a la gent jove a partir de la seva pròpia experiència. Per tant, de forma mútua hi ha una incipient consciència de què l'altre pot aprendre i ajudar. Això mostra molt clarament una obertura vers l'altre, una valoració de la seva relació i experiència. També es detecta una sensibilitat vers les problemàtiques de l'altre col·lectiu i, paradoxalment, malgrat la distància, es troben fortes comunalitats: els grans es mostren preocupats pel treball precari dels joves i la falta de perspectives i els joves indiquen que els grans tenen forts problemes econòmics per les pensions; la gent gran expressa situacions de solitud per manca de relació amb els fills i familiars i els joves refereixen incomprensió dels pares per manca de diàleg. Com es pot despendre, aquests aspectes generen una mútua complicitat.

En síntesi, el procés, per boca de les i els participants, sembla haver resultat altament gratificant i tots/es els/les participants expressen que val la pena repetir aquesta experiència i en general indiquen que ha faltat temps per aprofundir. Són aspectes molt valuosos a nivell personal i social que entenem cal promoure.

Redacció: Conchi San Martín, Carmen Gárate i Jordi González, octubre 2010

Aprenentatges que s'han donat:

Aprenentatges i valoracions de part dels joves estudiants

- Els i les estudiants de manera general apunten a un sentiment de canvi en la seva manera de veure i escoltar a la gent gran. La varietat d'experiències és àmplia: alguns/es estudiants senyalen que poden escoltar a la gent gran de manera diferent a quan hi ha vincles familiars, d'altres expressen que és la primera vegada que tenen una

conversa "d'igual a igual" amb aquest col·lectiu, d'altres indiquen que obertament ha canviat la seva manera de percebre a la gent gran: de veure'ls com a gent que està deprimida, queixosa, cansada, malalta, a veure'ls amb ganes i iniciatives i... amb nom propi.

- Un dels punts que més sorprèn als estudiants és veure a la gent gran com a gent amb iniciativa, amb projectes, que poden venir d'experiències vitals molt colpidores (la majoria provenen de la postguerra espanyola i posterior dictadura, amb l'afegit de situacions personals de dificultat i patiment) però que això no els hi treu les ganes de viure, de riure i de "tirar cap endavant".
- Un altre dels aspectes més comentats ha estat la sorpresa davant l'obertura de ment de la gent gran. Per exemple s'ha pogut parlar de temes "a priori" tabú com la sexualitat, la mort, la solitud, el buit social. Aquest aspecte mostra de nou molt clarament com, a partir de la relació, es produeix una caiguda i qüestionaments dels estereotips previs.
- Poc a poc va sorgint el voler conèixer la experiència i realitat de l'altre/a. Emergeix també una solidaritat envers a la problemàtica de l'altre/a: fonamentalment entorn als problemes econòmics i de relació.
- Es troben fortes comunalitats entre certes problemàtiques d'un i altre col·lectiu, cosa inicialment poc pensada i respecte de la qual molts estudiants expressen la seva sorpresa: problemàtica econòmica, problemàtica de vivenda i autonomia, sentir-se socialment poc escoltats, directament distorsionats/estereotipats o amb poc poder.
- De manera molt interessant, en alguns casos, aquesta experiència ha fet reflexionar sobre la relació particular que tenen els joves amb els seus avis i àvies, en alguns casos s'indica que ara tenen més ganes de parlar amb ells/es i de compartir, fins i tot d'animar-los a que facin coses, a que s'involucrin.

Aprenentatges i valoracions de la gent gran

- La gent gran ha conegut als joves i en general valoren l'esforç que fan per estudiar, per trobar feina, per independitzar-se, per ser solidaris.
- Es preocupen per la salut dels joves, especialment quan a les addicions i possibles malalties com la Sida.
- Entenen els canvis en les pràctiques sexuals i han pogut aportar les seves experiències, les seves opinions i fins i tot han donat algun consell quan a la prevenció.

- Han trobat diferents punts que els apropa per tenir el mateix origen o per ser problemàtiques similars (econòmics, de relació familiar, solitud, manca de enteniment o comprensió al seu voltant).
- Creuen que ells els poden ajudar davant de la desil·lusió política que molts dels joves viuen explicant la seva història de vida i la seva lluita en èpoques políticament difícils.
- Estan convençuts que poden ajudar-los posant al seu abast la seva experiència que els pot servir com a punt de reflexió davant situacions desconegudes o de resolució difícil. Ells volen parlar i escoltar perquè estan convençuts que la relació afavoreix ambdós col·lectius, a valorar-se més, a transmetre's valors socials i morals d'abans i d'ara, d'uns i dels altres.
- Davant la societat actual que en general és individualista, impersonal i competitiva, la gent gran aporta als joves el valor de l'esforç, sense oblidar la solidaritat i la comprensió, la reflexió de que "no tot val" i de que el diàleg és important.
- Han reflexionat vers els problemes que ells tenen com a col·lectiu i han reconegut que la gent jove també els pot ajudar: els permeten donar i rebre estimació i comprensió, deixen de sentir-se éssers invisibles o transparents per ser reconeguts com agents actius de la societat en la que vivim.

Descripció del servei:

- Crear, consolidar i donar vies de continuïtat a un nou espai relacional (físic i simbòlic) de trobada intergeneracional.
- Enfortir les xarxes socials (intergeneracionals). Aquest enfortiment entenem ha de generar més cohesió, empatia i solidaritat mútua i resulta fonamental per fer front a la fragilització social i individual.
- Promoure la col·laboració entre l'espai universitari i els serveis municipals, creant aliances i sumant forces entre teories i pràctiques.
- Anar més enllà del dret de no ser exclòs per entrar en la materialització de vies de participació social real de la gent gran.

Àmbits de servei: Intercanvi generacional

Nivells educatius: Universitat

Edats dels participants: 18-25 anys, 25-65 anys

Data d'inici del projecte: Febrer 2010

Data de finalització del projecte: En curs

Entitats que participen a l'experiència: El projecte s'ha coordinat de manera conjunta entre la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona i el Programa de Gent Gran del districte de Sants-Montjuïc (Ajuntament de Barcelona).

Dades de contacte:

Adreça: Dpt. Psicologia Bàsica. Universitat de Barcelona. Passeig de la Vall d'Hebron, 171
(Campus Mundet)

Població: Barcelona

Comarca: Barcelonès

Telèfon: 93 312 51 55

Correu electrònic: csan_martin@uoc.edu